

do vlastnictví, ježto požadovatel sám doznal, že pozemek neměl v pachtu sám, nýbrž jeho manželka. Rekursní soud vyhověl stížnosti pachtýře potud, že ho poukázal na pořad práva ohledně otázky, zda měl v pachtu pozemek sám či jeho manželka. **D ů v o d y:** Stěžovatel, ač v řízení před prvním soudem doznal, že od 1. dubna 1902 má pozemek, o nějž jde, v pachtu jeho manželka, tvrdí ve stížnosti, že pozemek má v pachtu on s manželkou společně. Nařízené doplnění řízení neposkytlo dostatek podkladu, aby v řízení nesporném mohla býti rozřešena otázka, koho považovati sluší za pachtýře. Poněvadž od zodpovědění této otázky závisí rozhodnutí o přihlášeném nároku, a to bez formálního řízení důkazního provéstí nelze, bylo nutno dle § 2 čís. 7 nesp. říz. stěžovatele odkázati, aby cestou práva rozřešení to přivodil.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu vlastníka napadené usnesení zrušil a nařídil soudu rekursnímu, by o rekursu požadovatele rozhodl ve věci samé.

D ů v o d y:

Rekursní soud neprávem odkázal skutkovou otázku, zda požadovatel má požadovaný pozemek od podzimu roku 1902 v pachtu, dle § 2 čís. 7 nesp. říz. na pořad práva, místo aby spornou skutečnost sám zjistil. Neboť dle § 17 odstavec třetí požad. zák. jde soud před se podle zásad řízení nesporného jen, pokud zákon sám nic jiného nestanoví. Tím jest § 2 čís. 7 nesp. říz. pro tuto otázku vyloučen. Zákon totiž upravuje řízení o požadovacích nárocích sám a jen mezery vyplnil odkazem na zásady nesporného řízení, t. j. patentu o nesporném řízení, jestiž již řízení, které sám upravuje, podle podstaty a povahy své nesporným, záležejíc v úředním šetření. K naší otázce pak nařizuje § 17 odstavec první výslovně, že soud, vyšetře rozhodné okolnosti, rozhodne o nároku požadovatelovu. Tím jest všecko odkazování na pořad práva k vůli důkazu rozhodných skutkových okolností zřetelně vyloučeno a soudu uloženo, aby je sám šetřením zjistil, což se také v posavadní praxi venkoncem dělo a děje. Že každé pomyšlení na pořad práva jest tu zákonu cizí, dokazují nejen podrobné předpisy, jak si soud při zjišťování věci počínati má, nýbrž i účel a intence této pozemkové reformy, již se má drobnému nemajetnému lidu venkovskému dostati půdy, a která, nemá-li se se svým účelem z části minouti, musí provedena býti řízením rychlým a zejména nenákladným.

Čís. 793.

Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Požadovací nárok dřevorubců na Šumavě.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1920, R I 1035/20.)

Šumavští dřevorubci domáhali se na správě velkostatku, státem zbraného, by jim byly přikázány do vlastnictví pozemky, jež měly od velkostatku již po více než 20 let v pachtu. Právní poměr jejich upraven byl smlouvou služební, nájemní a pachtovní, již vždy na řadu let uzavřeli

s lesní správou velkostatku. Dle smlouvy té zavázal se dřevorubce, že bude s celou rodinou v panských lesích rubati dřevo za jistou úplatu, lesní správa pronajala mu pak buď celý dům nebo jeho část za roční činži a propachtovala mu určité pozemky za jisté pachtovné. Během doby vyměnili si jednotliví požadovatelé přikázané domky a pozemky. Smlouva končila uplynutím doby nebo smrtí nájemce a pachtýře; zašla-li budova, přestal nájemní poměr ihned, pachtovní pak teprve uplynutím činžovního roku (§ 10 a 5 smlouvy). Na jaře a na podzim po 1—1½ měsíce dřevorubci lesních prací nekonali. Kromě toho mohla lesní správa bez udání důvodů vypovědět o sv. Jiří smlouvu na půl roku a v případech, ve smlouvě blíže uvedených, ji dokonce bez výpovědi zrušiti. Nájemné a pachtovné bylo platiti čtvrtletně předem a mohlo býti po případě sráženo ze mzdy dřevorubcovy. Pachtovné rovnalo se výši celkem pachtovnému, jež platili i jiní pachtýři, nejsoucí ve služebním poměru ku vlastníku. Soud prvního stolic přiznal požadovatelům nárok k pozemkům. Důvody: Vnucená správa v zastoupení majitele staví se proti vyhovění přihláškám na příděl půdy, odůvodňujíc stanovisko to tím, že všichni pachtýři jsou jako dřevaři v celoročním služebním poměru, mající pozemky, jimi užívané při nepatrném pachtu jako část mzdy v užívání (§ 3 posl. odst. zákona ze dne 27. května 1919 čís. 318 sb. z. a n.) Soud nemá pochybnosti o tom, že pozemky, o něž se jedná, byly propachtovány dosavadním uživatelům ku zajištění pracovních sil dřevařských; předložené smlouvy služební — pachtovní a nájemní — v první řadě kladou důraz na to, že pachtýř se zavázal, s celou svou rodinou k pracem dřevařským — avšak z toho, že smlouva výslovně i jako pacht označena, že uváděno přesně, co za pozemky na pachtu platiti jest, jest vidno, že tu založen i přesný právní poměr pachtovní a nelze motiv k této smlouvě zaměňovati s podstatou smlouvy samé. Tu však nejde více o pacht jako část mzdy, jak zákon dle § 3 posl. odst. na mysli má, nýbrž zajištění pracovních sil výhodnou arciť smlouvou pachtovní. Pokud jde o žádané byty odkazuje se ku ustanovení § 2 zák. ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. Rekursní soud usnesení potvrdil a uvedl v podstatě v důvodech: Smlouvy, jež uzavřela lesní správa s dřevorubci, byly jednak samostatnými smlouvami služebními, jednak samostatnými smlouvami nájemními a konečně zcela samostatnými smlouvami pachtovními. Požadovací nárok dlužno jim přiznati, ježto splněny jsou zákonné podmínky. Ustanovení § 3, odstavec čtvrtý požad. zák. nelze tu použiti, ježto dřevorubci nekonali na jaře a na podzim po 1—1 a půl měsíce lesních služeb, nebyli tudíž v celoročním služebním poměru ku propachtovateli.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací stížnost tvrdí, že usnesení předchozích stolic odporují zákonu. Pro posouzení poměru mezi požadovateli a panstvím jest prý jediné směrodatna smlouva námezdní, nájemní a pachtovní, kterou panství uzavíralo s požadovateli a v níž prý jest smlouva námezdní předpokladem pro druhé dvě smlouvy. Stěžovatelka odvozuje tuto souvislost vyznačených tří smluv jednak ze znění smlouvy, jednak z povahy její, zdůrazňuje však zejména ustanovení § 9. smlouvy námezdní, nájemní a pach-

tovní. Zřejmě nezákonnosti (§ 16 nesp. řiz.) nelze však v usneseních předchozích stolic shledati. Výrok jejich shoduje se se zákonem i se stavem věci a poukazuje se proto na odůvodnění soudů nižších stolic, kteréž v podstatě jsou správná. Se zřetelem k obsahu dovolací stížnosti podotýká se toto: Nelze mít za to, že smlouva služební jest předpokladem pro smlouvu nájemní a pachtovní, s požadovateli uzavřenu. Svádí sice k tomuto názoru na prvý pohled spojení všech tří smluv v jednom písemném celku, který počíná úpravou pracovního poměru mezi panstvím a požadovateli. Tato docela formální stránka smluv nemůže mít vlivu na posouzení jejich pravého obsahu, neb již z nadpisu tohoto zmíněného celku, který vedle sebe vyznačuje smlouvu služební, nájemní a pachtovní, jest zřejmo, že strany při uzavírání smluv přesně lišily jednotlivé právní vztahy. Také znění smluv nesvědčí pro názor dovolací stěžovatelky. Jest sice § 1 smlouvy služební, nájemní a pachtovní v souvislosti s §em 2. téže smlouvy, ježto počíná § 2 slovy: »Naproti tomu pronajímá lesní správa (nadlesní) zaměstnanci atd.«, leč z ustanovení tohoto §u 2 a dalších jde na jevo, že výrazy »naproti tomu« a »zaměstnanci« nemají takového významu, že by jimi byl měl býti vyznačen v §u 2 právě ten rozdíl, že § 1 upravuje povinnosti zaměstnancovy, kdežto § 2 povinnosti zaměstnatelovy. Z celého obsahu smlouvy námezdní, nájemní a pachtovní vyplývá, že § 1 není k § 2 v jiné protivě, než že § 1 upravuje smlouvu námezdní, kdežto § 2 smlouvu nájemní a pachtovní, neb upravuje tento § docela přesně předmět nájmu i pachtu i výši nájemného, a také ostatní ustanovení nemají vztahu ke smlouvě námezdní jako hlavní. Obsahuje sice § 3 ustanovení, že nájemné a pachtovné může býti sráženo ze mzdy, ale toto ustanovení nenasvědčuje nikterak tomu, že smlouva námezdní jest jediným důvodem ke smlouvě nájemní a pachtovní. Ustanovení toto nevylučuje jiných způsobů placení nájemného a pachtovného, ale zejména neobsahuje ani tento § 3 ani § 2 ničeho o vzájemném poměru výše nájemného a pachtovného ke mzdě, kteréžto ustanovení by zajisté vyžadovala smlouva námezdní, kdyby byla jediným důvodem smlouvy nájemní a pachtovní. Dlužno sice přiznati, že není správným předpokladem soudu rekursního, že požadovatelé neplatili nižší pachtovné než jiní pachtýři, poněvadž v této všeobecnosti není předpoklad soudu rekursního ve spisech potvrzen; avšak nelze usuzovati z nižšího nájemného, že by právě snížení nájemného a pachtovného mělo býti náhradou za mzdu, na kterou měli požadovatelé nárok z poměru námezdního. Nižší pacht projevuje se jako výsledek zvláštní ochoty panství vůči zaměstnancům, která jest zajisté za okolností, za kterých panství požadovalo pracovní sílu požadovatelů, docela pochopitelná a na místě. Tak jest také vysvětliti údaje požadovatelů, že jejich pachtovné bylo nižší, poněvadž panství pracovali. Nenasvědčuje tedy ustanovení smlouvy v §§ 2 a 3 mínění dovolací stěžovatelky, že požadovatelé měli propachtované pozemky jen v důsledku služebního poměru vůči propachtovateli jako součástíku mzdy. § 9 upravuje v odst. 2 zrušení smlouvy námezdní, nájemní i pachtovní bez výpovědi pro ten případ, jestliže zaměstnanec hrubě porušil smlouvu nebo domácí řád nebo se dopustil neposlušnosti, zprotivil se, byl nenasáhlivý nebo byl odsouzen k trestu na svobodě převyšujícímu 3 měsíce. Leč tento § netýká se výhradně jen úpravy poměrů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, nýbrž ustanovuje v odstavci prvním o právu

výpovědi propachtovatelově a v odstavci třetím má již ustanovení o nájemci a pachtýři, kterého před tím označoval jako zaměstnance, a upravuje v tomto třetím odstavci vyklizení budov a pozemků a to zejména posledních takovým způsobem, že jest z toho vidno, že u pozemků jest základem poměru stran pacht a nikoliv smlouva služební. Poskytuje tudíž pachtýři při zrušení smlouvy nárok na žeň, pokud se týče náhradu za obdělání pozemků (§ 1109 obč. zák.). Tentýž ráz poměru smluv jest obsažen v § 10, upravujícím pominutí nájmu a pachtu v případě smrti nájemcovy neb propachtovatelovy jako v § 9. Probraná smlouva námezdní, nájemní a pachtovní může docela dobře obstáti, i když se každá jednotlivá její část posuzuje samostatně, a jest v ní tedy vedle smlouvy námezdní podle § 1151 obč. zák. obsažena smlouva nájemní a pachtovní podle §u 1090, 1091 obč. zák. Smlouvy ty jsou docela samostatny a neposkytují podkladu pro názor dovolací stěžovatelky, že by se úmluva o pachtu opírala jen o celoroční služební poměr požadovatelů vůči panství. Ježto vůbec tedy služební poměr nepřichází zde v úvahu, není třeba se zabývatí vývody dovolací stížnosti, zda skutečně běží o služební poměr celoroční či o služební poměr přerušovaný, jak jest obsaženo v usnesení soudu druhé stolice. Nejsou zde tedy předpoklady § 16 nesporného patentu a nemohlo proto dovolací stížnosti býti vyhověno, nehledě ani k tomu, že i duch zákona požadovacího, který zamýšlel poskytnouti půdu drobným pachtýřům a zabezpečiti tak jejich postavení, nasvědčuje správnosti názoru předchozích soudů. Dovolací stěžovatelka sice tvrdí, že požadovatelé náležejí k podobným osobám jako deputátní dělníci a hajní, o nichž se zmiňuje § 3 odstavec čtvrtý zákona požadovacího, leč tu přehlíží, že tyto osoby pravidelně vůbec neplatí pachtu, nýbrž dostávají užítky z pozemků bez placení pachtovného jako mzdu v naturáliích, což v tomto případě nebylo zjištěno.

Čís. 794.

Učinil-li žalobce návrh na vydání odkazovacího usnesení jen pro případ pravomoci usnesení, vyhovujícího námitce nepřislušnosti, nelze nárok ten posuzovati dle ustanovení §u 261, odstavec šestý, c. ř. s.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1920, R I 1036/20.)

Proti žalobě, podané u okresního soudu, vznesl žalovaný námitku nepřislušnosti, načež žalobce navrhl: »by pro případ, že by bylo o námitce nepřislušnosti rozhodnuto příznivě a p r á v o p l a t n ě, spisy byly postoupeny zemskému soudu k příslušnému řízení.« Soud první stolice námitce nepřislušnosti vyhověl a žalobu odmítl; k uvedenému návrhu žalobcově nepřihlédl. R e k u r s n í s o u d odmítl žalobcovu stížnost, zároveň však uložil soudu první stolice, by o žalobcově návrhu dle §u 261, odstavec šestý c. ř. s. dodatečně rozhodl. D ů v o d y: Učiněn-li podle §u 261 odstavec šestý c. ř. s. návrh, aby spor, vyhovělí soud námitce nepřislušnosti, byl přikázán soudu, žalující stranou pojmenovanému, m u s í soud v usnesení, jímž námitce nepřislušnosti vyhověl, přikázání to vysloviti, a je pak do tohoto usnesení stížnost vyloučena. Soud první stolice sice přehlédl učiněný návrh dle § 261 odstavec šestý c. ř. s., ale poněvadž